

فردوسی

دانش‌های بنیادین
فرهنگ عمومی

مرکز ملی ادبیات کودک :

شادی از طریق خواندن

مترجم : بهاره بهداد

مرکز ملی ادبیات کودک با عنوان " شادی از طریق خواندن " از مهمترین مراکز فعال در حوزه ادبیات کودک و نوجوان فرانسه است . اهمیت این مرکز تا حدی است که کتابخانه ملی این کشور آن را تحت پوشش خود قرار داده است. مجموعه ای کامل از مواد نوشتاری حوزه ادبیات کودک از جمله کتاب های تئوریک ، کتاب های کودکان و نشریات و پایان نامه ها در کتابخانه نگهداری می شوند و نیز این مرکز توانسته با برگزاری نمایشگاه ها ، دوره های آموزشی و سمینارهای مختلف حضور چشمگیری در این عرصه به خود اختصاص دهد .
نشان این مرکز کودکی است که با چراغ قوه در رختخواب مشغول خواندن کتاب است .

اهداف مرکز

۱. تلاش برای شناسایی بهترین کتاب های کودک و نوجوان از لحاظ تنوع ظاهری و پر بار بودن آن ها و تلاش برای اعتلای ادبیاتی پر مخاطب
۲. اطلاع رسانی به دست اندرکاران ادبیات کودک و کتاب از طریق انتشارگاه نامه ها ، تحلیل های منتقدین، برگزاری سمینارها در حوزه ادبیات کودک و نوجوان
۳. تشویق کودکان به دسترسی به کتاب و خواندن آن
۴. حمایت از رشد و کمک به کتابخانه های کودک در فرانسه و تمام دنیا که شامل کشورهای توسعه نیافته هم می شود .

سازمان های همکار

موسسه ی " شادی از طریق خواندن " از سالیانی دور با تعدادی از ارگان های فعال در این حوزه و یا مراکزی که به نحوی با سیاست های این موسسه در یک راستا هستند، همکاری دارد . از جمله می توان آن ها را به گروه های زیر تقسیم بندی کرد : کتابخانه های مرتبط ، مراکز آموزشی ، بعضی از انتشارات و نیز تعدادی از موسسات بین المللی .

تاریخچه

درفرانسه کتابخانه های کودک بعد از جنگ اول جهانی به وجود آمدند. اولین آن ها با نام " ساعت خوشی " براساس مدلی تاسیس شد که در کتابی آمریکایی به نام

" Book Committee on Children's libraries " پیشنهاد شده بود . این کتابخانه در ۱۲ نوامبر ۱۹۲۴

در قالب یک کتابخانه ی عمومی رایگان که دارای فضایی مخصوص مطالعه کودکان بود ، افتتاح گردید. این کتابخانه با الهام از اصولی که قبلا در کتابخانه های انگلیسی زبان آرموده شده بود ، نقش مهمی در به وجود آمدن یک جریان فرهنگی به عهده داشت . خوانندگان به خاطر دسترسی آسان به دایره المعارفی که درعین حال کتاب کار و کتاب مرجع بود، آزادی انتخاب و داشتن روحیه منتقدانه و مستقل را تجربه کردند .

اگرچه کتابخانه " ساعت خوشی " در ابتدای بازگشایی با استقبال خوبی روبه رشد و نیز تبدیل به مکانی شد برای ارتباط ناشران و نویسندگان و روانشناسان با مراجعین خود و برگزاری دوره های آموزشی ، ولی بازگشایی کتابخانه های

دیگر کودک و نوجوان در سال های ۱۹۲۴ تا ۱۹۴۵ فعالیت این کتابخانه را محدود کرد . در فضای بعد از جنگ ، نیاز به مطالعه ی کودکان بیش از گذشته خود را نشان داد. لذا ۱۷ کتابخانه که در سال ۱۹۴۵ تأسیس شده بود و نیز ۶۰ سالن مطالعه ی کودکان فعال شد .

کتابخانه ی مرکز " شادی از طریق خواندن " در سال ۱۹۶۳ به صورت خصوصی افتتاح گردید . موسس آن ، خانم آن گرونر اسلومبرگ^۲ در نظر داشت برای کودکان یک محله کتابخانه ای عمومی ایجاد کند . دفتر ابتدایی این مرکز در یکی از محلات شهر پاریس قرار داشت .

بعد از مدتی با همکاری یک معمار و یک متخصص ادبیات، رویای ایجاد مرکز ملی ادبیات کودک به وقوع پیوست . کتابخانه ای بناشد که مختص کودکان بود و بهترین کتاب های کودکان را در سراسر جهان معرفی می کرد . طبق نظر موسسین " کتاب می بایست با حوزه های دیگر ارتباط داشته باشد ونحوه ی بیان باید برای کودکان قابل فهم باشد . کتابخانه نیز می بایست هم مکانی باشد برای زندگی و هم بستری برای آزمون تمای رویکردهای خواندن " .

این کتابخانه در حومه ی شهر پاریس قرار دارد . از سال ۱۹۹۳ این ساختمان جزو بناهای تاریخی در فرانسه قرار گرفت . در ساختن این کتابخانه ی منحصر به فرد، تمام جوانب در نظر گرفته شده است . همه ی جزئیات برای ایجاد انگیزه ی خواندن سازمان دهی شده است . معمار این ساختمان با ایجاد یک فضای خصوصی ، تصور یک خانه ی راحت را برای کودک ایجاد کرده است تا او احساس کند که در خانه ی خود مشغول خواندن کتاب است : وجود آشپزخانه ، شومینه و دسترسی آسان سالن های مطالعه از ویژگی های این بنا محسوب می شود .

این کتابخانه با ایجاد ارتباط خوبی که با خارج از دیوارهای خود برقرار کرده است، مراجعین بسیاری دارد . در یک زمان به خصوص، کتابداران این کتابخانه با سبدهایی پر از کتاب بیرون می آیند و با مردم ارتباط می گیرند . تا زمانی که کتابخانه های کودک در سراسر فرانسه پا بگیرد ، این کتابخانه با برگزاری کارگاه های ادبی و نگارشی، تمامی رویکردهای مطالعه را آزمون و به همین دلیل نقش به سزایی در ترویج فرهنگ کتابخوانی داشت . کتابخانه " شادی از طریق خواندن " در اول اکتبر ۱۹۶۵ با مجموعه ای گرد آوری شده و سه کتابدار متخصص که دو نفر از آن ها از بانیان کتابخانه " ساعت خوشی " بودند ، شروع به کار کرد .

برای تحلیل کتاب ها قبل از خرید ، کمیته ای مشتمل بر کتابداران و متخصصین ۱۲ مرکز تخصصی در پاریس و شهرستان ها تشکیل شد. این حرکت باعث همسویی تحلیل ها ونقدهای آثار منتشره گردید و امروز هم ادامه دارد .

به منظور انتشار نتایج کمیته ی کتاب ، بولتنی با عنوان " بولتن تحلیل کتاب های کودکان " منتشر شد . اولین شماره ی آن در سال ۱۹۶۵ به دست خوانندگان رسید و از سال ۱۹۷۶ در قالب مجله ای با نام " نشریه کتاب های کودکان " تا حال به حیات خود ادامه داده است . این نشریه حاوی تحلیل تازه های نشر می باشد و قسمتی هم به مقالات و پژوهش اختصاص داده شده است .

بعدها مرکز به مرکزی دولتی تبدیل شد و تحت نظارت وزارت خانه های مختلفی قرار گرفت . از جمله می توان به وزارت آموزش عالی و وزارت امور خارجه اشاره کرد . از ژانویه ۲۰۰۸ این مرکز جزو سرویس های بخش ادبیات و هنر کتابخانه ملی فرانسه به کار خود ادامه می دهد . کتابخانه ی اولیه که با معماری خاصی بنا شده بود و از این مرکز جدا شد ، همچنان به صورت خصوصی اداره می شود و پذیرای کودکان می باشد . سایت این مرکز از ماه ژوئن سال ۲۰۰۱ فعالیت خود را آغاز کرده است .

lajoieparleslivres.bnf.fr

منابع کتابخانه ی مرکز

این کتابخانه ۲۵۰ هزار سند را جمع آوری کرده است. اولویت مجموعه سازی، تهیه کلیه کتاب های کودک منتشره در فرانسه از دهه ۱۹۶۰ تا امروز می باشد. ضمناً کتاب های فرانسه زبان که در آفریقا و کشورهای عربی چاپ می شوند نیز به مجموعه اضافه می شود.

کتاب های کودکان به زبان های خارجی، مجموعه ی مخصوصی از افسانه ها، کتاب های قدیمی، نادر و ارزشمند در آرشیو موجود است. کتاب های تئوریک ادبیات کودک و کتابخانه های کودک نیز از دیگر منابع کتابخانه هستند. این مجموعه که شامل تحقیقات، نقدها، تئوری ها و تاریخچه ی ادبیات کودک است، هفده هزار عنوان را به خود اختصاص داده است.

مجموعه مخصوص افسانه ها شامل قصه های عامیانه هستند که در انتشارات مخصوص کودکان و برای کودکان منتشر شده اند. در مجموعه ی دیگری با مخاطب بزرگسال، ۵۰۰۰ قصه های ادبیات شفاهی فرانسه و دیگر کشورها جمع آوری شده است.

تعداد کتاب های کودک به زبان های دیگر ۳۰ هزار عنوان می باشد و در سالن های مطالعه در دسترس خوانندگان قرار دارد.

قدیمی ترین کتاب کودک این مجموعه مربوط به سال ۱۹۶۵ است و نیز منابعی در کتابخانه به قرن هجدهم میلادی بر می گردند. تعداد این کتاب ها به هفت هزار می رسد و در مخزن نگهداری می شود و دسترسی به آن ها تحت شرایط خاص صورت می گیرد.

یکی از بخش های جالب این کتابخانه، کتاب های کمیک استریپ هستند. جمع شدن ۳۰۰۰ عنوان این نوع کتاب ها در یک جا قابل توجه است.

رمان ها نیز قسمتی از این مجموعه را اشغال کرده اند. انواع مختلف رمان با تقسیم بندی موضوعی در اختیار مراجعین قرار می گیرد. ضمناً بعضی از کتاب ها به صورت لوح فشرده هم سرویس دهی می شوند.

آخرین قسمت مربوط به کتاب های اطلاعاتی است. علوم، تکنولوژی، هنر، دین و کتاب های کار موضوع کتاب های این بخش هستند.

"نشریه کتاب های کودکان" ۶ بار در سال منتشر می شود و به صورت صحافی های سالانه نگهداری می گردند. نشریه "تکم تیکو" با انتشار یک شماره در سال، بر کتاب های فرانسه زبان مربوط به آفریقا و دنیای عرب متمرکز است.

بیش از ۲۰۰۰ مجله در این کتابخانه وجود دارد. این مجموعه شامل نشریات کودک و نشریات تخصصی ادبیات کودک با مخاطب بزرگسال می باشد. گزیده ای از شماره های سال جاری در سالن مطالعه در دسترس مراجعین قرار دارد.

استفاده از نشریات الکترونیکی سرویس دیگر این کتابخانه است. نشریات فرانسه زبان و انگلیسی زبان در حوزه ادبیات و کتابخانه های کودک در این قسمت قابل دسترسی هستند. تعدادی از آن ها را می توان از طریق اینترنت استفاده کرد و تعدادی نیز فقط در سالن کتابخانه مطالعه می شوند. از جمله مهم ترین این نشریات می توان به "Bookbird" اشاره کرد.

فعالیت ها در حاشیه کتاب

از جمله ی این فعالیت ها، برگزاری دیدارهایی با نویسندگان، ناشران و مترجمان ادبیات کودک می باشد. رونمایی از کتاب ها ی جدید، تشکیل دوره های آموزشی و تنظیم سمینارها و اطلاع رسانی حوزه ی کتاب از دیگر کارهای این مرکز به شمار می رود.

پی نوشت

- 1 La joie par les livres
- 2 L'Heure joyeuse
- 3 Anne Gruner Schlumberger
- 4 La revue des livres pour enfants
- 5 Takam Tikou

